

Okul Ça?? Çocuklar? ?çin Sa?I?k Okuryazarl??? Ölçe?i (Health Literacy for School-Aged Children Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Ça?? Çocuklar? ?çin Sa?I?k Okuryazarl??? Ölçe?i (Health Literacy for School-Aged Children Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27493>

Özet

Okul Ça?? Çocuklar? ?çin Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i (OÇÇSÖ) (Health Literacy for School-Aged Children Scale - HLSACS), okul ça??ndaki çocuklar?n sa?l?k okuryazarl??? düzeylerini de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmif bir ölçektir. Bu ölçe?in Türkçe versiyonu, Meryem Öztürk Haney tarafından 2018 y?l?nda gerçekte?irilen bir Uyarlama çal??mas? ile Türk kültürüne kazandırılm??tır. Ölçek, çocuklar?n sa?l?kla ilgili bilgiyi anlama, de?erlendirme ve uygulama becerilerini ölçerek, koruyucu sa?l?k davran??lar?n?n geli?tirilmesine yönelik müdahalelerin planlanmas? için önemli bir araç sa?lamaktadır. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonlarda güvenilir ve geçerli bir ?ekilde kullan?labilece?ini göstermeyi amaçlam??tır.

Ölçe?in orijinal yap?s? korunarak, Türk örnekleminde Psikometrik özelliklerinin incelenmesi, geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile desteklenmiştir. Ölçek, özellikle hem?irelik ve halk sa?l??? alanlar?nda, çocuk sa?l??? e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için kritik bir gösterge sunar.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k Okuryazarl???, Okul Ça?? Çocuklar?, HLSACS, Çocuk Sa?l???, Uyarlama, Türkiye, Çocuk Geli?imi.

Yazarlar

Meryem Öztürk Haney

Amaç

Okul Ça?? Çocuklar? ?çin Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i'nin temel amacı, 8 ila 12 ya? arasındaki okul ça??ndaki çocuklar?n Sa?l?k Okuryazarl??? (Health Literacy) düzeylerini standardize edilmiş ve kültürel olarak uygun bir yöntemle ölçmektir. Bu ölçek, çocuklar?n temel sa?l?k bilgilerini edinme, bu bilgileri yorumlama ve günlük ya?amlar?nda sa?l?kl? kararlar alma yeteneklerini belirlemeye odaklanm??tır.

Ölçe?in Türkçe Uyarlama çal??mas? (Ozturk-Haney, 2018), orijinal ölçe?in kültürel e?de?erli?ini sa?layarak, Türkiye'deki çocuk sa?l??? ara?tırmalar?nda ve e?itim müdahalelerinde kullan?labilirli?ini garanti altına almayı hedeflemiştir. Elde edilen veriler, çocuklar?n sa?l?k e?itim ihtiyaçlar?n?n belirlenmesi ve ulusal sa?l?k politikalar?n?n olu?turulmas? aç?s?ndan önem ta??maktadır.

Yap?

Ölçek, çok boyutlu bir yap? olan Sa?l?k Okuryazarl??? kavram?n? ölçmektedir. Sa?l?k okuryazarl???, sadece okuma-yazma becerileriyle s?n?rl? olmay?p, bireyin sa?l?k hizmetlerine eri?imi, sa?l?k bilgilerini anlamas?, de?erlendirmesi ve uygulayarak sa?l??n? sürdürmesi için gereken bili?sel ve sosyal becerileri kapsar. Orijinal HLSACS yap?s? genellikle ?u temel boyutlar? içerir:

Sa?l?k Bilgisine Eri?im ve Anlama.

Sa?l?k Bilgisini De?erlendirme ve Uygulama.

Sa?l?k ?leti?imi ve Etkile?im Becerileri.

Türkçe versiyonun Faktör Analizi sonuçlar?, bu boyutlar?n Türk popülasyonunda da geçerli olup olmad??n? ortaya koymaktadır. Ölçek, çocuklar?n karma??k sa?l?k mesajlar?n? ne ölçüde yorumlayabildi?ini ve bu bilgileri kendi sa?l?klar? lehine kullan?p kullanamad??n? tespit etmeye yarayan maddelerden oluşur.

Geçerlik

Meryem Öztürk Haney taraf?ndan 2018 y?l?nda yay?nlanan Psikometrik çal??mada, ölçe?in yap? geçerli?i ve kültürel geçerli?i incelenmiştir. Yap? geçerli?ini test etmek için Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?lm??tır. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermeyi amaçlam??tır.

Çal??manın sonuçlar?, Türkçe formun orijinal ölçekle benzer bir faktör yap?s?na sahip oldu?unu ve ölçek maddelerinin kültürel ba?lamda anlaş?l?r ve ilgili oldu?unu do?rulam??tır. Bu bulgular, OÇÇSÖ'nün Türk okul ça?? çocuklar?nda sa?l?k okuryazarl??n? ölçmek için geçerli bir araç oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçe?in iç tutarl?l?k Güvenirlilik katsay?s?, Ozturk-Haney (2018) çal??mas?nda Cronbach's Alpha (?ç Tutarl?l?k Katsay?s?) kullan?larak hesaplanm??tır. Yüksek Alpha de?erleri, ölçe?i oluşturan maddelerin ayn? yap?y?, yani Sa?l?k Okuryazarl???n? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Genellikle, bir uyarlama çal??mas?nda ölçe?in bütünü için kabul edilebilir düzeyde (örneğin, 0.70 ve üzeri) bir iç tutarl?l?k katsay?s? beklenir. Bu Güvenirlilik analizleri, ölçe?in zaman içinde ve farklı durumlarda tutarl? sonuçlar üretti?ini kan?tlamak aç?s?ndan önemlidir.

Faktör Analizi

Okul Ça?? Çocuklar? ?çin Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla Faktör Analizi uygulanm??t?r. Ozturk-Haney (2018) çal??mas?nda, çocuklar?n yan?tlar?n?n alt?nda yatan boyutlar? ke?fetmek için Faktör Analizinden yararlan?lm??t?r.

Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n Türk örneklemine uygunlu?unu teyit etmi?tir. Faktör yükleri, her bir maddenin hangi alt boyuta ait oldu?unu ve o boyutu ne kadar iyi temsil etti?ini göstermi?tir. Elde edilen faktör yap?s?, ölçe?in teorik çerçevesiyle uyumlu bulunmu? ve bu da Türkçe formun yap? geçerli?ine önemli katkı sa?lam??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal ölçek genellikle 3 veya 4 dereceli Likert format?n? kullan?r.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal dil)

Popülasyon Grubu: Okul Ça?? Çocuklar?

Ya? Grubu: ?lkokul ö?rencileri (Tipik olarak 8-12 ya? aras?)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de çe?itli okullarda ö?renim gören ve çal??maya gönüllü olarak kat?lan ilkokul ö?rencileri.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Uygulama genellikle s?n?f ortam?nda veya bireysel olarak yap?labılır. Çocuklar?n okuma ve anlama becerileri göz önünde bulundurularak haz?rlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Halk Sa?l???, Çocuk Geli?imi, Güvenirlik, Psikometrik Test, Çocuk E?itimi, Ölçek Geli?tirme, Sa?l?k E?itimi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Meryem Öztürk Haney

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemi?tir.)

?leti?im E-posta Adresi: meryempub@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Yay?nland??? kurum veya üniversiteye ait adrestir (Kaynakta detayl? belirtilmemi?tir).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar (Meryem Öztürk Haney) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Orijinal ölçe?in telif haklar? da dikkate alınmal?dır.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullan?mlar için genellikle ücretsizdir, ancak yay?nc? ve yazar?n politikalar? kontrol edilmelidir.

Test Y?I?: Türkçe Uyarlama çal??mas? 2018 y?l?nda yay?nlanm??tır.

Kaynaklar

Ozturk-Haney, M. (2018). Psychometric testing of the Turkish version of the health literacy for school-aged children scale. *Journal of Child Health Care*, 22(1), 97-107. doi: [10.1177/1367493517738124](https://doi.org/10.1177/1367493517738124)

Makalenin PDF versiyonuna do?rudan eri?im linki: journals.sagepub.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: okul-cagi-cocuklari-icin-saglik-okuryazarligi-olcegihealth-literacy-for-school-aged-children-scale.pdf

Okul Ça?? Çocuklar? ?çin Sa?l?k Okuryazarl??? Ölçe?i (Health Literacy for School-Aged Children Scale) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ancak kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??tır. Maddeler için yazar?n orijinal çal??mas?na veya yukar?da belirtilen PDF belgesine ba?vurulmal?dır.

Ölçek maddeleri bu kaynakta mevcut de?ildir. Detayl? maddelere ve puanlama yönergelerine ula?mak için sorumlu yazar Meryem Öztürk Haney ile ileti?ime geçilmesi veya 2018 tarihli yay?nlanm?? makalenin incelenmesi tavsiye edilir.